

Kaivoskriitikko tuntee jätevedet

Kaivokset ovat Leif Ramm-Schmidtin mielestä Suomen öljy, mutta Hannukaisen hankkeeseen hän ei usko.

Maija Muhonen

LADATAANPA alkuun pienoinen yllätys. Hannukaisen kaivoshankkeen kenties perehtynein kriitikko, diplomi-insinööri **Leif Ramm-Schmidt** ei vastusta kaivoksia.

– Oon sitä mieltä, että kaivoksia pitää olla Suomessa, se on meidän öljy, Ramm-Schmidt sanoo.

Suomen rikkauksien jalostamiselle on diplomi-insinöörin mukaan yksi ehto: hankkeet on toteutettava mahdollisimman kestävästi, ympäristön ja olemassaolevien elinkeinon kannalta.

– Suomessa on kaksi paikkaa, joissa kaivostointi ei sovi yhteen matkailun kanssa. Ne on Kuusamon Juomasuo ja Kolarin Hannukainen.

Ramm-Schmidt työskentelee konsulttina erilaisissa teollisuuden jätevesiprojekteissa ja selvittää haastaville jätevesille käsittelymuotoja. Hän toimii esimerkiksi Outotecin konsulttina jätevesiasioissa. Outotec taas suunnittelee teknologiaa mineraalien jalostamiseen ja kaivosten energiankulutuksen vähentämiseen.

Kuinka miehestä, jonka mielestä kaivokset ovat rikkaus, tuli Hannukaisen kaivoshankkeen kiiwas kriitikko?

Yksi syy epäluottamukseen ovat ristiriidat kaivosyhtiön antamien ja lupapapereissa olevien tietojen välillä. Ylläksen ystävänä on kaivautunut satoja tunteja Hannukaisen kaivoksen papereihin ja laskelmiin. Ympäristölupahakemuksessa on Ramm-Schmidtin mielestä aivan liikaa virheitä. Insinöörin on sen vuoksi vaikea luottaa Hannukainen Miningiin.

Hän heittää esimerkiksi lipeän, jonka tarpeeksi Hannukaisen ympäristölupahakemuksessa oli arvioitu tonni vuodessa. Lukema ei voi hänen laskelmiensa mukaan pitää paikkaansa.

Myös Hannukaisen ja Kaunisvaaran yhteisvaikutusten laskelmissa on Ramm-Schmidtin mukaan suuria heittoja, ja laskelmat on tehty väärin. Hän myöntää, ettei yksin Tapulin kaivoksen päästö-

Leif Ramm-Schmidt on kova hiihtäjä. Lempilennekkejä ovat esimerkiksi Ylläksen ympärihihto tai Luosujärven lenkki. Myös Kesängin ympäristö ja Hangaskuru ovat hyviä lenkkejä. – Kun tulee kevätajat, hiihdän idän suuntaan, Tammituvalla ja Lainion krouviin.

vesi ole pahimmasta päästä, mutta jos ja kun Saha-vaaran kiisupitoista malmin aletaan louhia, vesistä tulee haastavat.

– Kaunisvaaran päästöarviosta puuttuu 90 prosenttia metalleista suhteessa sulfaattiin ja muihin anioneihin. Tämä on kemian lakien vastaista, Ramm-Schmidt lataa.

Yksi ongelma kaivosprojektin avoimuudessa on ehkäpä yllättäen se, ettei Hannukainen Mining ole pörssi-yhtiö. Pörssi-yhtiönä Northland julkaisi säännöllisesti tietoja projektista, ja niiden perusteella oli mahdollista seurata hankkeen etenemistä ja taloussuunnitelmia.

Suurin Ramm-Schmidtin huolenaiheista on vesistö. Hän on innokas kalastaja, vaikka kalansaanti Äkäsjoen huonontunut viime vuosina. Ramm-Schmidtin veikkaus on, että syynä on hauen huono maine paikallisten parissa.

– Kun ihmiset ei enää pyydystä haukia suvannoista, ne syö taimenet pois.

Kaivossuunnitelmat vaikuttavat myös Äkäsjokeen, sillä alueen pohjavesioloja ei tunneta kovin hyvin. Jokeen purkautuvien lähteiden ehtyminen vaikuttaa kaloihin, ja riskinä on, että joesta suotuu vettä kaivoskuiluun.

Ramm-Schmidtin tavoitteena on vähintään se, että jos kaivos toteutetaan, se tehdään mahdollisimman turvallisesti. Hän onkin tyytyväinen, että kriittiset lausunnot ovat kiinnittäneet huomion vesienkäsittelyyn, jota kaivosyhtiö lupaa tehostaa.

Ylläksen Ystäviin kuuluva Ramm-Schmidt tutustui ensimmäisen kerran Hannukaisen kaivoshankkeeseen, kun Northland järjesti sidosryhmätilaisuuksia. Ylläksen Ystävät antoi mielipiteensä hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin.

– Minä sain tehtäväksi antaa lausunnon.

Tuolloin Ramm-Schmidt arvioi, että purkuvesien käsittelystä vaihtoehto, jossa vedet lasketaan Muonionjokeen, kuulostaa järkevimmältä.

– En ollut sillä tavalla paneutunut siihen, mitä se Muonionjoelle tarkoittaa.

Kun Hannukainen Mining laittoi ympäristölupahakemuksen vireille, oli Ramm-Schmidtin tehtävä arvioida hankkeen vesikemialla. Hän arvioi lupahakemuksen perusteella kaivoksen purkuvesiä, ja limnologi, vesistötutkija **Kukka Pakarinen** arvioi noiden lu-

kujen ja professori **Kari Heiskasen** arvion perusteella, että Muonionjoen vähävesiseen aikaan joki-veden pitoisuudet kasvavat kaloille ja vesieliöstölle vaarallisiksi.

– Hänen arvionsa on melko tyrmäävä. Se on pelottava melkein.

Periaatteessa Hannukaisen vesienkäsittelyyn on mahdollista löytää Ramm-Schmidtin mielestä riittävä menetelmä – jos yhtiö pystyy latomaan tiskiinkin tarpeeksi rahaa.

Se onkin toinen insinöörin huolenaiheista. Brasiliaan avataan 2020 maailman suurin rauta-

kaivos, josta malmi saadaan louhittua helposti ja voidaan pelkän jauhatuksen jälkeen viedä läheiseen satamaan. Rautarikaste on premium-laatuista, eikä rikastuksessa ei Ramm-Schmidtin mukaan synny edes jätevesiä. Kaivos tulee pudottamaan rautarikasteen hintoja ja syömään Hannukaisen kannattavuutta.

– Se on viimeinen pelko, jos tää menee konkkaan kesken kaiken, ja jää vastuita.

Ramm-Schmidt on parinkymmenen vuoden ajan kehittänyt tekniikkaa jätevesien käsittelyyn ja konsultoinut yrityksiä ympäri maailman. Ramm-Schmidtin käsiala näkyy esimerkiksi siinä, että Fortum tuottaa nykyisin lämpöenergiaa jätevesistä. Ramm-Schmidt kehitti 1990-luvulla haihduttamiseen perustuvan jätevesiteknologian, joka oli aikansa innovaatio.

2012 perustettu oma yritys toi hänet lähemmäs kaivosalaa. Parhaillaan hän konsultoi saksalaista yritystä metallipitoisten jätevesien käsittelyssä.

– Oon lapsesta ollut kiinnostunut luonnosta ja ympäristöstä. Nämä työt mitä oon tehnyt, liittyy siihen, miten tehdään teollista tuotantoa niin, ettei ympäristö pilaannu, tai siihen, että energiaa säästyy. ♦

Suunnistus toi Ylläkselle

YLLÄS pulpahti Ramm-Schmidtin elämään ensimmäisen kerran 1969, kun opiskelijaporukka ajeli kohti Hammerfestia ja yöpyi Ylläksellä. Sen jälkeen kesti kuitenkin pari vuotta, ennen kuin Ylläksestä tuli Ramm-Schmidtille tuttu paikka.

Siihen on oikeastaan syynä suunnistus. Saman seuran innokas suunnistaja **Kåre Lagerblom** kutsui seuransa jäseniä Karinivanmajalle. Keväällä 1971 seuran Jukolan viestijoukkue vietti Karinivanmajalla Äkäslompolossa.

– Päivät pitkät hiihdettiin seitsemän tunturin lenkkejä ilman latuja, Ramm-Schmidt muistelee.

Rankkaa se oli, sillä reissuilla lähdettiin aamuyhdeksältä, ja takaisin tultiin iltakuuden aikoja. Ladut syntyivät samaa jälkeä hiihtämällä.

Suunnistusporukoissa Leif tapasi tulevan vaimonsa **Marjan**, ja he alkoivat käydä keväisin Karinivan majalla. Heistä tuli majaa ylläpitävän yhdistyksen Kukaslompola Fjällklubbin jäseniä ja urheilumajan huoltajia.

Ylläksen mökkiläisiä Ramm-Schmidteistä tuli 1994. Ylläsmajantieltä löytyi oma tontti, jolla lapset ja lapsenlapsetkin ovat viihtyneet.

– Mitä enemmän aikaa on mennyt, sitä enemmän on oltu täällä.

Viimeksi mukana oli kaksi lastenlapsista. Isovanhempien hiihtoinnostus tarttui tyttöihin niin, että nämä osallistuivat ensimmäisiin hiihtokisoihinsa.

– Sen verran he on ollut täällä, että he arvostavat tätä luontoa, koskemattomuutta. ♦